

DANH THẮNG TÂY THIÊN

Tây Thiên cách Hà Nội khoảng một giờ xe chạy về phía Bắc, thuộc địa phận xã Đại Đình, huyện Tam Dương. Những năm gần đây khu danh thắng này nổi lên như một điểm du lịch thu hút một số lượng lớn khách đến Vĩnh Phúc. Theo anh Phùng Đốc Chiến, Giám đốc Ban Quản lý khu danh thắng, năm 2001 đã có khoảng 11.000 du khách đến với Tây Thiên, chủ yếu thuộc các nhóm đối tượng: các nhà chuyên môn đến tìm hiểu nghiên cứu khoa học, học sinh, sinh viên, thanh niên đi du lịch và những người đi hành hương.

Khu danh thắng Tây Thiên có diện tích khoảng 148ha, nằm trên sườn ngọn núi Thạch Bàn thuộc dãy Tam Đảo, là một vùng đa dạng sinh học. Theo nghiên cứu của các nhà khoa học, hệ thực vật Tây Thiên có 130 họ, 344 chi và 490 loài, một số loài có giá trị khoa học và giá trị kinh tế đáng kể như: pơ mu, la hán, sam pông... Rừng Tây Thiên có những cây thông đã sống đến ngàn năm tuổi. Hệ động vật Tây Thiên cũng khá phong phú, có 4 lớp, 26 bộ, 86 họ và 281 loài, trong đó có những loài động vật quý hiếm như rùa vàng, gà lôi trắng, voọc đen má trắng, voọc mũi hếch, cá cóc Tam Đảo... Sự đa dạng sinh học cùng với hệ thống các đình chùa có giá trị văn hóa và khảo cổ khiến Tây Thiên thu hút khách du lịch và các nhà nghiên cứu.

Đối với những ai ham thích du lịch sinh thái, Tây Thiên là một địa điểm lý tưởng cho một chuyến đi bộ giữa khung cảnh đẹp như tranh vẽ. Từ thế kỷ 18, Tây Thiên đã là một vùng danh thắng và đã được Lê Quý Đôn mô tả lại trong "Kiến văn tiểu lục": *"...bên dưới sắc nước như chàm, sâu thẳm không thấy đáy; sườn núi có chùa Tây Thiên Cổ Tự, tre xanh, thông tốt, cảnh sắc thanh nhã, rộng rãi, trên đỉnh núi cao lại có chùa Đồng Cổ, vừa lên vừa xuống phải mất hai ngày, từ phía tả khe Giải Oan trèo lên núi đến hồ sen, nước xanh biếc, trong hồ có thứ đá lạ và có sen đỏ, hoa nở bốn mùa. Hai bên ngoài hồ, suối từ sườn núi chảy ra, bên tả là suối Bạc, phát nguyên từ khe đá đỉnh núi chảy xuống trông như tám lụa; bên hữu là suối Vàng..."*. Đã qua nhiều thế kỷ, Tây Thiên vẫn giữ được những nét đẹp thiên nhiên kỳ thú. Đến đây, du khách có thể đi bộ men theo dòng suối nước róc rách trong vắt để đến với những điểm đã nổi tiếng từ lâu như bãi đá Liền, suối Tỏi, thác Chòi Tre, thác Bạc 5 tầng, suối Bạc, suối Vàng, suối Giải Oan, đền Cô, đền Cậu, đền Thượng Tây Thiên...

Bên cạnh những tài nguyên thiên nhiên, Tây Thiên còn có tài nguyên nhân văn phong phú. Đền Tây Thiên thờ Quốc Mẫu Tây Thiên Năng Thị Tiêu. Tương truyền, bà sinh ra là do linh khí núi cao rừng thẳm vùng Tam Đảo tụ lại mà thành. Là người xinh đẹp, giỏi giang, có tài thao lược, bà đã ra giúp vua Hùng Duệ Vương đánh giặc giữ nước Văn Lang. Giặc tan, bà từ chối những tước lộc Vua ban để lại lui về với núi rừng Tây Thiên. Cũng có sách nói do cảm mến sắc và tài của bà nên Hoàng tử Lang Liêu đã cưới bà làm vợ và những chiếc bánh chưng - bánh dày ra đời trong truyền thuyết cũng nhờ công sức rất lớn của bà. Khi bà mất, nhân dân đã tôn vinh bà là Quốc Mẫu Tây Thiên và lập nhiều đền thờ. Có một chi tiết khá thú vị là nhân dân trong vùng do kỵ húy tên Bà nên thường tránh nói *"tiêu tiên"* mà nói thành *"pha tiên"*. Ngoài những di tích thờ phụng Quốc Mẫu Tây Thiên, khu danh thắng này còn có nhiều ngôi chùa thờ Phật như chùa Phù Nghi, Thiên Ân, Đồng Cổ... Một số di vật như tượng đồng, chuông khánh đã có hơn 1.000 năm tuổi còn được lưu đến ngày nay.

Với những tiềm năng du lịch vốn có, và hệ thống giao thông khá thuận tiện, Tây Thiên đã hấp dẫn nhiều du khách và là một khu danh thắng quan trọng của Vĩnh Phúc. Để có thể bảo vệ và khai thác khu danh thắng Tây Thiên theo hướng bền vững, từ năm 1995 một Ban Quản lý danh thắng đã được thành lập. Trong năm 2000, Quy hoạch phát triển khu danh thắng Tây Thiên đã được UBND tỉnh Vĩnh Phúc phê duyệt. Một dự án làm đường trong khu danh thắng trị giá 3 tỷ đồng sắp được khởi công. Theo Giám đốc Phùng Đốc Chiến, con đường này làm trên cơ sở không phá vỡ cảnh quan thiên nhiên, vẫn giữ nguyên hiện trạng đã có, chỉ bổ sung các bậc đá vào chỗ khó đi, làm lan can bên những bờ vực nguy hiểm, làm hệ thống thoát nước... Hy vọng, khu danh thắng Tây Thiên sẽ được giữ gìn, khai thác một cách bền vững, để ngàn năm sau vẫn lưu danh mãi Tây Thiên.

